

СИНЕРГІЯ ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ВЕКТОРУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Долженкова О.В., Котов І.Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

вул. Наукова, 72, 49000, м. Дніпро

dolena2017@gmail.com, kotovi@365.dnu.edu.ua

У науковому дослідженні проведено ґрунтовний аналіз етапів еволюції екологічного напрямку міжнародного співробітництва, а також інституалізацію теоретико-епістемологічного комплексу Зеленої теорії у адміністративно-політичних системах країн в інтервалі 1960-2015 років. Представлено відмінності ідеологічних позицій суб'єктів політичних фракцій Парламентів Швеції, Німеччини, США, Франції, Норвегії, Люксембургу, Нідерландів, Канади та Фінляндії у контексті ратифікації договорів, що передбачають ініціювання мутуалізму органів влади країн для колегіального інвестування в програми ліквідації деструктивного впливу індустріального сектору геоекономіки на екосистеми Землі. Наведено хронологію становлення транснаціональних організацій та апробації міждержавних договорів, що спеціалізуються на регламентуванні процесу захисту глобальної екосистеми від забруднення пластиком. Надано статистичну інформацію та аббревіатури пластиків, які становлять екзистенціальну загрозу життєдіяльності елементів флори та фауни. Висвітлено нормативно-правові результати кодифікації глобальними інкультурними консорціумами держав відповідних алгоритмів підвищення кваліфікації цивільного населення та освіченості громадян, з метою грамотного сортування та ліквідації пластикових залишків діяльності людини. Окреслено вплив соціально-економічної та освітньо-академічної диференціації держав у ХХІ столітті на реалізацію ініціатив з підтримки стабільного функціонування регіональних, а також планетарних екологічних ареалів. Охарактеризовано релевантні способи застосування емпіричних матеріалів аналітико-дослідної роботи, що вивчає міждержавні інститути контролю та протидії екологічним пертурбаціям, для удосконалення моделі глобальної комунікації з обмеження урбанізаційної експансії. Впровадження даних наукової роботи в транснаціональне екологічне співробітництво в сфері забруднення пластиком екосистеми Землі може стати рентабельним варіантом для експериментальних проєктів та екологічних ініціатив. *Ключові слова:* екологія, забруднення, утилізація, Зелена теорія, пластик, міжнародна кооперація, договори.

Synergy of theoretical-empirical and practical models of development of ecological vector of international cooperation.
Dolzhenkova O., Kotov I.

The scientific research conducted a thorough analysis of the stages of the evolution of ecological direction of international cooperation, as well as the institutionalization of the theoretical and epistemological complex of green theory in the administrative and political systems of countries in the 1960-2015 interval. The differences of ideological positions of political factions of parliaments of Sweden, Germany, USA, France, Norway, Luxembourg, the Netherlands, Canada and Finland in the context of ratification Earth ecosystems. The chronology of the formation of transnational organizations and the testing of interstate agreements specializing in the regulation of the process of protection of the global ecosystem from contamination with plastic products is presented. Statistical information and abbreviations of plastics, which pose an existential threat to the life of flora and fauna. The regulatory and legal results of codification with the global intercultural consortia of the states of the respective algorithms for the advanced training of civilians and education of citizens, with the aim of competent sorting and elimination of plastic residues of human activity. The influence of socio-economic and educational-academic differentiation of states in the 21st century on the implementation of initiatives to support the stable functioning of regional as well as planetary ecological habitats is outlined. Relevant methods of use of empirical materials of analytical and research work, which studies interstate institutions of control and counteraction to environmental perturbations, is characterized to improve the model of global communication to limit urbanization expansion. The introduction of scientific work into transnational environmental cooperation in the field of plastic pollution of the Earth's ecosystem can be a profitable option for experimental projects and environmental initiatives. *Key words:* ecology, pollution, recycling, Green Theory, plastic, international cooperation, agreements.

Постановка проблеми. Аналізуючи кон'юнктуру зв'язку Зеленої теорії та програм захисту екології з традиційними комплексами міжнародних відносин, необхідно першочергово констатувати, що після завершення Другої світової війни відбувалася форсована активізація діяльності пацифістських асоціацій та громадських консорціумів. За даних обставин

політичні контрагенти та лідери держав ініціювали модернізацію інститутів транснаціонального мутуалізму, які спеціалізуються на забезпеченні діалогу у сегментів екологічних аспектів.

Актуальність дослідження. Вивчення історико-ретроспективних стратегій комунікації країн для нівелювання причин ескалації параметрів планетар-

ного фотосинтезу, деструктивних змін атмосферно-кліматичних умов через антропогенний фактор, збільшення обсягів пластикових відходів, тестових випробувань зброї масового ураження, скорочення популяцій біологічних видів та елімінування населення Землі, ідентифікується фундаментальним лейтмотивом оптимізації інтернаціональних стандартів протекції розвитку біосфери Землі, що забезпечить біорізноманіття, а також соціально-політичний і науково-технічний онтогенез майбутніх цивілізаційних поколінь.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. У даній статті проведено дослідження актуальної науково-академічної ойкумени, яка аналізує взаємозв'язки кон'юнктури транскордонної інтеракції в області виключення антропогенних загроз навколишнього середовища з сучасними процесами оптимізації промислово-індустріального виробництва наукоємного обладнання, включно з материнськими платами, чіпами, напівпровідниками та сенсорно-оптичними констеляціями, що потребує експлуатації істотної кількості синтетичних і пластикових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження аспектів громадсько-адміністративного, організаційного та нормативно-правового фундаменту реформування партнерства країн для реалізації спільних проектів захисту довкілля здійснюється у матеріалі статті на засадах монографій О.Т. Гирича [1], К.В. Оленича [2], Н.М. Нестеренко [3], О.М. Лук'янова [5], М.В. Сарапіна [6], Ю.Ю. Копинець [9], Н.А. Казакова, Є.О. Журавльова [10], В.В. Добровольського [11], Л. Купченя [12]. Для ідентифікації обставин становлення і розвитку статистико-академічного вектору аналізу Зеленої теорії, який сформував передумови уніфікації транскордонного співробітництва в області обмеження загроз антропогенного фактору пластикових відходів у екосистемі планети, під час компіляції матеріалів статті використано праці М. Колісника [4], Л.А. Мусіна [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У науковій праці експоновано фактор впливу гіпотез і теоретико-експланаційних досліджень представників науково-академічної конфігурації на праксеологічне становлення політичної екології, яка ідентифікується передумовою включення проблем глобальної екосистеми до процесів транснаціональної співпраці.

Наукова новизна. Автентичність роботи ґрунтується на комбінуванні академічних та політико-адміністративних методологій здійснення аналітичної діяльності у межах дослідження Зеленої теорії.

Методологічне або загальнонаукове значення. Гносеологічну конфігурацію статті пропонується впроваджувати студентами вищих навчальних закладів у процес виконання освітньо-академічних проектів за екологічним напрямком, а також вико-

ристовувати суб'єктами адміністративного апарату України для модернізації стратегії фігурування держави у рамках офіційних міжнаціональних консультацій щодо захисту флори і фауни планети.

Викладення основного матеріалу. Варто підкреслити, що виникнення проблем у констеляції флори та фауни через збільшення обсягів виробництва полімерних, синтетичних і пластикових товарів, активізувало діяльність волонтерських ініціатив та прогресивних суб'єктів геосоціуму у 1960-1990 роках XX століття [3, с. 9-10].

В результаті, представники міжнародних громадських концернів та організацій, а саме Європейська федерація з охорони природи та тварин (EFNA), Всесвітня продовольча та сільськогосподарська організація (FAO), Глобальна інформаційна база даних про ресурси (GRID-UNEP), Глобальна система моніторингу навколишнього середовища (CEMS), Всесвітній центр моніторингу природи (WCMC), Інститут світових ресурсів (WRI), Грінпіс (GI), Глобальний екологічний фонд (GEF), Всесвітній фонд дикої природи (WWF-International), Міжнародний інститут з навколишнього середовища і розвитку (IIED), Європейський центр з екології людини (ECHE), Міжнародна академія навколишнього середовища (IAE) і Міжнародна інформаційна служба з навколишнього середовища та природних ресурсів, ініціювали активний дискурс із делегатами адміністративного апарату спектру держав [1, с. 94-95].

Під час кулуарних консультацій окреслювалася потреба регламентування стандартів транскордонної діяльності у сфері прагматичної утилізації відходів із пластику, що фігурують на поверхні землі або в акваторії світового океану. До цих хімічних сполук включено поліметилметакрилат (PMMA), полікарбонат (OTHER), поліетилен низької щільності (LDPE), поліетилентерефталат (PET), полістирен (PS), поліетилен високої щільності (HDPE), поліамід (Nylon), полівінілхлорид (PVC) та поліпропілен (PP).

До того ж, як наслідок даних процесів також визначається і публічна необхідність розв'язання актуальних проблем забруднення біосфери Землі елементами пластику. Таким чином, платформи активістів і міждержавні альянси декларували пріоритетність нівелювання деструктивних результатів промислово-індустріальної інтервенції людини у флору й фауну, ліквідацію аберацій, пов'язаних з вимиранням окремих організмів через експансію пластикових відходів у дестинації морів, океанів та суходолу, колегіальну уніфікацію спільної політики держав за кон'юнктури протидії неконтрольованому розширенню обсягів і концентрації використаних полімерно-синтетичних продуктів, а також виділення асигнацій для фінансування науково-освітніх проектів з підвищення кваліфікації цивільного населення у секторі підтримки релевантного стану функціонування біосфери, шляхом сортування пластику

та скорочення статистичних параметрів експлуатації даних біохімічних елементів. До зазначених про-світницьких ініціатив імплементовано рекомендації, закріплені у герменевтиці Тбіліської декларації, апробованої 26 жовтня 1977 року, та Белградської хартії, підписаної 22 жовтня 1975 року [2, с. 18].

Таким чином, авангардом офіційного становлення екологічної науки в системі міжнародних відносин та визначення семантики цієї системи характеризується трактат Ганса Йонаса «Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації», датований 2001 роком. У даній монографії інструменти міждержавного захисту навколишнього середовища експонувалися в якості структур, що аналізують антропогенне втручання людства в природні цикли як передумову акомодатції біосфери Землі відповідно до нових фаз урбанізації [4, с. 270-271].

При цьому, фундаментом для прокламацій Йонаса визначається розвиток Зеленої теорії за підсумками формування Олександром Кінгом та Ауреліо Печчеї організації «Римський Клуб» в 1968 році. До мандату цієї установи делегувалася юрисдикція на дослідження торговельно-суспільних наслідків глобалізації та її впливу в сфері виникнення екологічних змін довкілля, афілійованих з хаотичним накопиченням громадським населенням та індустріальними корпораціями істотного обсягу пластикових відходів у водоймах та на суходолі [5, с. 33-34].

Результатом надання послуг медіації даним консорціумом в межах інкорпорування неогоціанцій акторів транснаціонального мутуалізму стала регламентація міжнародного співробітництва у координатах захисту екосистеми, флори та фауни Землі від забруднення пластиком. Таким чином, за посередництва Римського клубу, Програми «Людина і біосфера» (MAB), Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO), Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (UNESCO), Міжнародної морської організації (IMO) і Міжнародного союзу охорони природи і природних ресурсів (IUCN), визначається нормативно-правова ратифікація 1971 року Рамсарської конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином, як середовища існування водоплавних птахів (Convention on Wetlands).

Більше того, для компонування фактору редукції коефіцієнтів несанкціонованих викидів синтетичних і пластико-полімерних продуктів в навколишнє середовище, учасники глобального політикуму візували Декларацію принципів і План заходів під час Стокгольмської конференції ООН з навколишнього середовища, що проходила 5-16 червня 1972 р., Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі (CSCE) 1 серпня 1975 року, Міжнародну гідрологічну програму (IHP) у 1975 році, Підсумковий документ Віденської зустрічі пред-

ставників держав-учасниць CSCE, організованої в інтервалі 4 листопада 1986 року – 19 січня 1989 року, пункти Всесвітньої стратегії охорони природи у діапазоні 25 вересня 1978 року – 5 жовтня 1978 року, Міжнародну конвенцію щодо запобігання забрудненню з суден (MARPOL 73/78) 2 листопада 1973 року, Конвенцію про запобігання забрудненню моря скидами відходів та інших матеріалів (Marine Dumping) 29 грудня 1972 року, а також Всесвітню хартію природи у 1982 році [6, с. 47-55].

В результаті, в 1989 році за асистування з боку Міжнародної комісії з довкілля та розвитку (WCED), що також оперує конотацією «Brundtland Commission» групою дослідників, мажоритарну роль у якій посідав міністр довкілля Норвегії Гро Гарлем Брундтланд, було видано монографію «Наше спільне Майбутнє» [7, с. 20].

Цей документ офіційно представив дефініцію «сталого розвитку», що визначав кон'юнктуру необхідності збільшення ролі екологічних аспектів у моделі інтернаціонального соціально-адміністративного дискурсу [8, с. 222].

Як наслідок, були створені передумови ініціювання активної реєстрації фракцій в парламентах держав, що лобіюватимуть необхідність трансферу проблемам навколишнього середовища та біосфери засадничої ролі в області регулювання подальшої траєкторії удосконалення міжнаціональної синергії.

В результаті, ліберально-демократичні категорії місцевого населення країн Західної Європи, що виступали за детант, роззброєння, а також ліквідацію антропогенних загроз екосистемі планети, включно з пластиком, делегували преференції і вагому підтримку політичним об'єднанням, котрі просували курс «зеленої економіки», стандартизований і кодифікований Комітетом з навколишнього середовища і розвитку міжпарламентського союзу (CESDPU) у 1999 році.

Результатами даних процесів денотуються кулуарні трансформації у Нідерландах в 1989 році, що фіксували інтеграцію до парламентської коаліції «Зелені ліві» кадастру синдикатів, включно з Політичною радикальною партією, Пацифістсько-соціалістичною партією, Євангелістською народною партією, а також Комуністичною партією Нідерландів. За цього, дані парламентські концерни декларувалися іманентними лівоекторній ідеології соціал-демократії, трактуючись як послідовники енвайронменталізму, екосоціалізму, зеленого муніципалізму, геолібертаріанства та теорії політичного реалізму. Паралельно, вони вступали у колізію з фундаменталістськими суб'єктами політикуму Нідерландів, представленими партією «Зелені», котра дистанціювалася від політичних координат, підкреслюючи власну центристську ідеологію та необхідність забезпечення стабільності екології біосфери виключно за межами міських агломерацій.

Ідентичні явища дилатації кількості внутрішньо-політичних акторів, що лобювали зелені екологічні реформи для протидії забруднення морів, океанів та суші пластиковими відходами, актуалізувалася у Фінляндії, Франції, США, Норвегії, Німеччині, Канаді, Швеції та Люксембурзі [9, с. 110-111].

За підсумками інкорпорування політичних партій, атрактивних реалізації комплексних стратегій захисту біосфери, флори і фауни Землі, що також передбачало релевантність обмеження викидів пластику у світовий океан та на ґрунтові поверхні, сформувався фундамент для подальшої нормативно-правової кодифікації акторами міжнародних відносин методології та вектору співпраці у екологічному ареалі. Це детермінувалося передумовою до заснування Міжнародного зеленого хреста (Green Cross International) у діапазоні 1993 року, Європейської екологічної агенції в період 1990 року та Комісії ООН зі сталого розвитку (CSD) у червні 1992 року.

Діяльність окреслених консорціумів забезпечила конвергенцію сучасного міжнародного комплексу договорів з підтримки екосистеми. За цього, дані пакти регулюють процедуру виконання колективних транснаціональних ініціатив захисту навколишнього середовища від забруднення полімерами, а також диверсифікацію компетенцій громадян у секторі раціональної експлуатації та скорочення обсягів споживання синтетичних виробів [10, с. 524-525].

Таким чином, до кадастру конгруентних міждержавних угод входить Протокол про воду і здоров'я до Конвенції про охорону і використання трансграничних водотоків і міжнародних озер, затверджений 17 червня 1999 року. Більше того, під час Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (ЕСО-92), що була організована у Ріо-де-Жанейро з 3 по 14 червня 1992 року, уряди 178 держав апробували групу актів, які класифікуються фундаментом протекції глобальної екологічної безпеки, включно з едиктом «Порядок денний на ХХІ століття (Agenda 21)», «Конвенція ООН про біологічне і ландшафтне різноманіття», Декларація Ріо «Про екологічний та економічний розвиток», «Декларація Ріо-де-Жанейро по навколишньому середовищу й розвитку» і «Рамкова конвенція ООН про зміну клімату» [11, с. 222].

Паралельно, в інтервалі 19 колоквіуму Генеральної Асамблеї ООН «Планета Земля+5», котрий проходив 23-27 червня 1997 року, делегати країн візували документ «Програма дій з подальшого впровадження «Порядку денного на 21 століття» («Ріо+5»», у діапазоні 8 вересня 2000 року віралізували «Декларацію тисячоліття Організації Об'єднаних Націй», представлену Саміті тисячоліття ООН, ратифікували 4 вересня 2002 року у межах дипломатичних переговорів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Ріо+10) конгруентні доктрини «План виконання рішень Порядку денного на ХХІ століття» і «Йоганнесбурзька декларація зі

сталого розвитку», затвердили 22 червня 2012 року легіслативний акт «Майбутнє, якого ми прагнемо» на Конференції ООН з питань сталого розвитку (Ріо+20), узгодили 25 вересня 2015 року директиви «Цілі сталого розвитку» та «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», а також санкціонували «Паризьку угоду» 12 грудня 2015 року в інтервалі проведення Конференції ООН з питань клімату (COP21), що регламентувалася Рамковою конвенцією ООН зі зміни клімату (UNFCCC) [12, с. 31].

Головні висновки. Резюмуючи вищевикладений матеріал, варто наголосити, що в умовах сучасної акселерованої модернізації промислових об'єктів і технічних аспектів їх функціонування, а також накопичення високотехнологічних компонентів і апаратних модулів підприємствами США, Японії, Південної Кореї та Тайваню, включно з мікропроцесорами, напівпровідниками і чіпами, актуалізується значний спектр пертурбацій, пов'язаних з екологічним фактором міждержавного діалогу.

На фоні делегування квантитативних інвестицій в економіку країн Азії з боку постіндустріальних держав Європи та Північної Америки, зростає рівень соціально-економічної стратифікації та дисбалансу між контрагентами глобальної економіки. В її рамках держави, що не оперують конкурентоспроможним виробничим потенціалом у кореляції з диверсифікованими центрами конструювання електротехнічної продукції, через низькі параметри статистичних даних, стану освіченості громадян, воєнні колізії та анахронічну транспортно-логістичну систему, де-факто позбавляються привілеїв для залучення інвестицій і асигнувань, що забезпечать форсований онтогенез національного господарства.

Це здійснює деструктивний вплив на реалізацію урядами програм захисту біосфери, екології, а також скорочення вживання та забруднення пластиком ареалів навколишнього середовища, що аргументується відсутністю конгруентних даним потребам бюджетних дивідендів. При цьому, в ідентичних умовах відбувається ініціювання рецесії якості життя населення, що також дефініціюється каталізатором формування проблем в екосистемі регіонів через активну експлуатацію населенням потенціалу агарного, лісо-заготівельного і гірничодобувного комплексу держави, що комбінується з відсутністю компетенцій сортування та утилізації полімерно-синтетичних продуктів.

Паралельно, в контрасті, високорозвинені актори міжнародних відносин в Азіатсько-Тихоокеанському, Європейському та Північноамериканському регіоні, що є основними бенефіціарами капіталовкладень у власну економічну модель, оперують прийнятними обсягами валютних засобів для субсидування захисту навколишнього середовища. Таким чином, дані аспекти характеризуються основою сучасної диференціації стану впровадження екологічно-цен-

тричного теоретико-ідеологічного комплексу та фактичної гетерогенності результатів праксеологічного функціонування Зеленої теорії у різних геополітичних областях.

Перспективи використання результатів дослідження. У науковій праці здійснено вивчення хронології апробації міжнародних договорів та заснування транснаціональних організацій, які регулюють глобальну кооперацію в сегменті скорочення обсягів забруднення екосистеми пластиківими відходами.

Виходячи з цього, необхідно констатувати, що найбільш ефективним вектором експлуатації матеріалів статті трактується аргументування переого-

ворних позицій держав в інтервалі прелімінаріїв та неогоціацій, реалізованих для кодифікування глобального партнерства у сфері диверсифікації технологій і стандартів утилізації полімерно-синтетичних товарів. За умов імплементації статистичних даних наукової роботи до процедури транснаціонального екологічного співробітництва, фактор забруднення пластиком екосистеми Землі продовжить оперувати фундаментальним положенням в конструкції міждержавного дискурсу, характеризуючись одною із головних траєкторій геофінансових інвестицій, а також рентабельним варіантом для здійснення інтернаціональних експериментальних проєктів та екологічних ініціатив.

Література

1. Гирич О. Т. Екологічна політика у трансформації системи міжнародних відносин : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Київ. ін-т всевітньої історії НАН України. Київ 2017. 249 с.
2. Оленич К. В. Глобальне партнерство в екологічній сфері. *Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, 2020. С. 17–21.
3. Нестеренко Н. М. Адміністративно-правові засади реалізації екологічної функції держави : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2011. 25 с.
4. Колісник М. Етика міжособистісного і сучасна техногенна цивілізація *Zrównoważony rozwój – debiut naukowy 2011* / за ред. Т. Jemczura, Н. Kretek. Racibórz : Rada Wydawnicza Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, 2012. С. 269–274.
5. Лук'янова О. М. Міжнародні організації : конспект лекцій. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 76 с.
6. Забезпечення екологічної безпеки : підручник / Сарапіна М. В. та ін. Харків: НУЦЗУ, 2019. 246 с.
7. Agenda 21. United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June. 1992. P.226-240
8. Мусіна Л. А. Взаємний вплив економіки та природного середовища в сучасному світі: політика, стратегії, технології : монографія. Київ : УкрІНТЕІ, 2012. 260 с.
9. Копинець Ю. Ю. Вплив сучасних тенденцій розвитку партійних систем країн Європейського Союзу на еволюцію та функціонування партійної системи України : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Ужгород. нац. ун-т. Ужгород, 2021. 269 с.
10. Казакова Н. А. Роль міжнародних організацій у вирішенні глобальної екологічної проблеми сучасності. *Сучасна наука: інновації та перспективи*: зб. матеріалів доп. учасн. IX Міжнар. наук.-практ. конф. SSPG Publish, Стокгольм, Швеція. 2022. С. 521–526.
11. Добровольський В. В. Екологічні знання : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2005. 299 с.
12. Купчення, Л. Концепція сталого розвитку в системі міжнародного екологічного права. *ScienceRise: Юридична наука*, 2022. № (2(20)), С. 29–33.